

اساسنامه حزب توده ایران

پیش درآمد

تأسیس حزب توده ایران در دهم مهر ماه ۱۳۲۰، ناشی از نیازهای جامعه، و محصول شرایط عینی و ذهنی جنبش رهایی بخش مردم ایران در دوران جنگ جهانی دوم بود. تحولات سریع در اوضاع اقتصادی - اجتماعی کشور، پیروزی انقلاب آکتنبر، ایجاد و گسترش نسبی صنایع جدید، رشد طبقه کارگر، و همزمان با آن، ادامه و تشدید استثمار و بهره کشی از اکثریت محروم جامعه، نیاز به ایجاد یک حزب انقلابی مجهز به جهان بینی علمی را مطرح می کرد. حزب توده ایران، همچون ادامه دهنده برنامه و راه حزب کمونیست ایران، با رسالت هدایت مبارزات ملی، آزادی خواهانه و انترناسیونالیستی خلق های ایران، پایه عرصه حیات نهاد و به استقبال وظیفه ای تاریخی و سرنوشت ساز شتافت. حزب توده ایران، حزب طبقه کارگر ایران است. حزب توده ایران در صفوف خود عناصر پیشرو طبقه کارگر، دهقانان، روشنفکران انقلابی و سایر اقشار خلقی را سازمان دهی کرده و می کند، و در طول بیش از نیم قرن همواره علیه استبداد، استثمار، استعمار، و در راه تحقق آزادی، استقلال و عدالت اجتماعی رزمیده است. حزب توده ایران از همان آغاز پیدایی خود، در راه بیداری زحمتکشان و، در درجه اول طبقه کارگر، پیکار کرده است. تلاش در راه آشنا کردن کارگران و زحمتکشان با حقوق اقتصادی، سیاسی و اجتماعی آنها، مبارزه در راه متشکل ساختن پیشاهنگ طبقه کارگر و برقراری پیوند های استوار بین این پیشاهنگ و تمامی طبقه، در کنار شرکت فعال و تعیین کننده در مبارزه رهایی بخش گردان های مبارز خلق، برای رسیدن به حقوق سیاسی و اقتصادی، و ترویج سوسیالیسم علمی، را از جمله مهم ترین وظایف خود دانسته و می داند. زندگی، اهداف، و مبارزات روزانه و استراتژیک حزب توده ایران، از جهان بینی آن، یعنی مارکسیسم - لنینیسم، متأثر است. حزب توده ایران در جهت درک، گسترش و به کارگیری دقیق و علمی و سازنده این جهان بینی علمی و دوران ساز، تلاش می کند. در این راستا، حزب از همه تفکرات اجتماعی - تئوریک مترقی معاصر و نیز از تاریخ اندیشه های انسان گرایانه ایران، بهره گیری خلاق کرده و می کند.

ماده ۱. اهداف و ماهیت حزب

هدف نهایی حزب توده ایران، استقرار سوسیالیسم در ایران، است و نخستین گام در راه تحقق این هدف را، برقراری حکومت دموکراتیک می داند، که زمینه استقرار آزادی، استقلال و عدالت اجتماعی را در جامعه فراهم آورد. حزب توده ایران از منافع طبقه کارگر، دهقانان و دیگر زحمتکشان دفاع می کند. حزب توده ایران شهیدای بی شماری را در مبارزات انقلابی خود تقدیم مردم و تاریخ ایران کرده است. حزب، اعضاء خود را با روحیه مبارزه برای حفظ و تحکیم وحدت حزبی، با هدف تأمین وحدت جنبش کارگری و کمونیستی ایران، و برضد گروه گرایی، دسته بندی و فراقسیونیسم، بوروکراتیسم، کیش شخصیت و نقض رهبری جمعی، برضد عادات و خصوصیات بیگانه با موازین حزبی و اخلاق کمونیستی، و با روحیه رزمندگی انقلابی و ایثار، پرورش می دهد. حزب با هر گونه انحراف فرصت طلبانه (پورتونیستی) «راست» و «چپ» در درون جنبش کارگری و کمونیستی ایران، قاطعانه و بیگیرانه مبارزه می کند. حزب توده ایران علیه خاک پرستی (شونیسیم) و نژادپرستی مبارزه می کند و صفوف آن، تبلور اتحاد خلق های ساکن ایران: فارس ها، کردها، آذری ها، ترکمن ها، عرب ها و بلوچ ها است. حزب توده ایران خواستار یک ساختار فدرالیستی، در ایرانی متحد و دموکراتیک است که در آن حقوق ملی همه خلق های ساکن کشور به رسمیت شناخته شود و به موازات هم، رشد و گسترش یابد. حزب توده ایران، اعضاء و هواداران خود را با روح انترناسیونالیستی، همبستگی بین ملت ها و احترام به آنچه که مترقی و مردمی است، آموزش می دهد. صفوف حزب توده ایران تجلی گاه وحدت مبارزات ملی، میهنی و انترناسیونالیستی مردم ایران است.

- حزب توده ایران سازمان سیاسی طبقه کارگر ایران است و به عنوان یک سازمان سیاسی، انقلابی، میهن دوست و انسان گرا، در راه دفاع از آزادی، دموکراسی، صلح و عدالت اجتماعی، مبارزه می کند.

اسناد چهارمین کنگره حزب توده ایران

● حزب توده ایران تشکل داوطلبانه عناصر پیشرو طبقه کارگر، دهقانان، پیشه‌وران، کارمندان، روشنفکران و همه نیروهای خلقی است که اساسنامه حزب را بپذیرند و در راه تحقق برنامه آن مبارزه کنند.

● جهان بینی حزب توده ایران، مارکسیسم لنینیسم است، و هدف های دور و نزدیک و مشی سیاسی و سازمانی آن از انطباق خلاق این جهان بینی علمی و انقلابی بر شرایط ویژه جامعه ایران ناشی می شود.

حزب توده ایران، در راه ایجاد جامعه ای دموکراتیک که در آن همبستگی و برادری و تعاون و عدالت اجتماعی میان انسان ها برقرار باشد، مبارزه می کند. هدف نهایی حزب توده ایران استقرار سوسیالیسم در ایران، یعنی برقراری مالکیت اجتماعی بر ابزار تولید، و پایان دادن به استثمار انسان از انسان است. حزب توده ایران، اعضای خود را با روح میهن دوستی و انترناسیونالیسم، به معنای همبستگی با همه توده های زحمتکش و محروم ایران و جهان، پرورش می دهد.

ماده ۲. عضویت در حزب

شرایط عضویت در حزب توده ایران عبارت است از:

- الف - تابعیت ایران؛
- ب - داشتن حداقل ۱۸ سال تمام؛
- پ - پذیرش اساسنامه و تبعیت از آن، مبارزه در راه تحقق برنامه حزب؛
- ت - شرکت در یکی از سازمان های حزبی؛
- عضو حزب توده ایران نمی تواند در عین حال عضو حزب دیگری باشد.

ماده ۳. پذیرش در حزب

شرایط پذیرش در حزب توده ایران، به قرار زیر است:

الف- پذیرش عضو، انفرادی است، و از طریق حوزه به عمل می آید. تقاضا کننده عضویت، باید از جانب دو عضو حزب، دارای حداقل دو سال سابقه حزبی، معرفی شود. معرف ها باید صلاحیت اخلاقی، سیاسی و اجتماعی وی را برای عضویت در حزب تأیید کنند؛

ب - پذیرش در حزب، پس از پایان دوره آزمایشی، در حوزه و با اکثریت دو سوم آرا خواهد بود، و باید به تصویب کمیته مرکزی و یا ارگانی که کمیته مرکزی به آن اختیار داده است، برسد. دوره آزمایشی نباید از شش ماه کمتر باشد؛

پ - سابقه حزبی اعضا از روزی است که حوزه، عضویت آنان را در حزب می پذیرد و برای تصویب به ارگان مربوطه اطلاع می دهد.

ماده ۴. وظایف عضو حزب

عضو حزب موظف است:

- الف - برنامه حزب را به درون توده های مردم ببرد، مبلغ مشی سیاسی حزب باشد و با همه توان در راه انسجام درونی حزب بکوشد؛
- ب - انضباط آگاهانه حزبی را که برای همه یکسان است، اکیداً مراعات کند؛
- پ - از هر عملی که می تواند به حیثیت و اعتبار حزب لطمه بزند بپرهیزد، سعی کند تا در زندگی خصوصی و اجتماعی رفتارش نمونه باشد، و انتقاد و انتقاد از خود را وظیفه حزبی بداند؛
- ت - سطح دانش سیاسی خود را بالا ببرد، با روح همبستگی و انسان دوستانه عمل کند، و با صبر و حوصله و مراعات فرهنگ سیاسی با دگراندیشان برخورد کند؛
- ث - در سازمان های توده ای - اجتماعی شرکت و فعالیت کند؛
- ج - حق عضویت بپردازد و در جمع آوری کمک مالی برای حزب شرکت فعال داشته باشد.

ماده ۵. حقوق عضو حزب

عضو حزب حق دارد:

- الف - مسائل داخلی، خارجی و سازمانی حزب را در جلسات حزبی مورد بحث قرار دهد، و در تنظیم سیاست حزب شرکت فعال داشته باشد؛

اسناد چهارمین کنگره حزب توده ایران

ب - در مباحثات مطبوعات حزبی شرکت کند، مسائل سازمانی، نظری و عملی حزب را آزادانه مورد بحث قرار دهد، از آنها انتقاد کند و پیشنهاد های سازنده به ارگان های حزب تا عالی ترین آنها، ارائه دهد؛
پ - در انتخابات ارگان های حزبی شرکت فعال داشته باشد، و به عضویت آنها انتخاب شود؛
ت - در جلسه ای که به تخلفات احتمالی وی رسیدگی و در مورد آن تصمیم گیری می شود، شرکت کند، و اگر به قرار صادره اعتراض داشته باشد، به ارگان های بالاتر تا کنگره حزب، شکایت کند؛
تبصره ۱. عضو آزمایشی می تواند در انتخابات شرکت کند، ولی رأی او مشورتی خواهد بود؛
تبصره ۲. عضو آزمایشی نمی تواند به مسئولیت ارگان های حزبی انتخاب شود.

ماده ۶. مجازات حزبی

الف - مجازات تخلف از اساسنامه و عدم اجرای وظایف و یا سوء استفاده از مسئولیت حزبی، به تناسب شدت، به شرح زیر است:
* تذکر شفاهی،
* تذکر کتبی،
* سلب مسئولیت حزبی،
* اخراج از حزب؛
ب - اخراج از حزب، حداکثر مجازات حزبی است. در موقع صدور و تأیید قرار اخراج، باید اسناد و مدارک مربوط به تخلف وی، دقیق و بی خدشه، مورد بررسی همه جانبه قرار گیرد. قرار اخراج با دوسوم آرای شرکت کنندگان در حوزه حزبی اتخاذ می شود؛
اگر عضوی، طی سه ماه متوالی از شرکت در جلسات حزبی یا پرداخت حق عضویت بدون عذر موجه، خودداری کند، از حزب اخراج می شود؛
پ - مجازات سلب مسئولیت حزبی، با تصویب ارگان بالاتر محلی، و مجازات اخراج از حزب، با تصویب کمیته مرکزی و یا ارگانی که کمیته مرکزی به آن اختیار داده است، قابل اجرا خواهد بود؛
ت - در مورد اخراج اعضای اصلی و مشاور کمیته مرکزی، خواه از عضویت کمیته مرکزی و خواه از عضویت حزب، پلنوم کمیته مرکزی تصمیم باید بگیرد، و برای اخذ تصمیم، حداقل دو سوم آرای اعضای اصلی کمیته مرکزی، لازم است؛
اخراج از کمیته مرکزی، در صورت عدم صلاحیت سیاسی، اجتماعی یا اخلاقی و با پیشنهاد هیأت سیاسی می تواند انجام گیرد. هیأت سیاسی حق دارد عضویت (اصلی و مشاور) چنین افرادی را در کمیته مرکزی معلق ساخته، و اسناد و مدارک مربوط را به پلنوم کمیته مرکزی، برای تصمیم گیری نهایی، ارائه دهد.

ماده ۷. ساختار سازمانی حزب

۱ - کلیات

ساختار تشکیلاتی حزب توده ایران، بر اصل مرکزیت دموکراتیک، و بر اساس تلفیق آگاهانه دموکراسی و مرکزیت، استوار است.
حزب توده ایران:
الف - معتقد است که، سرنوشت حزب فقط با اراده جمعی اعضای حزب باید تعیین گردد، و این اصل تغییر ناپذیر است؛
ب - همه اعضای حزب را برابر حقوق می داند. عضویت در ارگان های رهبری، بیانگر مسئولیت در قبال اعضای حزب است؛
پ - برای آزادی و دموکراسی درون حزبی، تنوع نظر و حق بیان آزاد نظریات و عقاید در حزب، ارزش فوق العاده قائل است، و این اصول را سنگپایه سازمانی می شمارد؛
ت - پایه و بنیاد فعالیت حزب را در کلیه عرصه ها، مصوبات عالی ترین ارگان های حزب می داند؛
ث - معتقد است که، همه اعضای حزب باید در تدوین و تنظیم اسناد برنامه ای، و همه مدارک مهم آن، از طریق نظرخواهی، شرکت فعال داشته باشند. در موارد ضرور، که کمیته مرکزی تشخیص دهد، می توان مسائل مورد اختلاف را به همه پرسى در حزب گذاشت؛

اسناد چهارمین کنگره حزب توده ایران

ج - اتخاذ تصمیم در حزب، و در تمام سطوح آن، از حوزه تا کمیته مرکزی و کنگره های حزبی، را پس از بحث و تبادل نظر، با اکثریت آراء، انجام پذیر می داند. احترام به تصمیم های حزبی، و اجرای کامل و بی خدشه آن، برای تمام اعضای حزب الزامی است. هر فرد حزبی که با تصمیم های متخذه موافق نباشد، ضمن اجرای این تصمیم ها، می تواند نظرات خود را در نشریه های درون حزبی منتشر سازد؛

چ - برای کار جمعی با مسئولیت فردی، ارجحیت قائل است، و هرگونه سیستم فرماندهی و اداری در حزب را نفی می کند؛

ح - مخالف ایجاد فراکسیون در درون حزب است، و با این امر مبارزه می کند؛

خ - خواهان مراعات اصل تبعیت کمیته های پایین از کمیته های بالاتر تا کمیته مرکزی، است؛

د - اجرای دموکراسی درون حزبی را، در عالی ترین سطح، درمورد نیروهای سیاسی خلقی های ساکن ایران، ضرور می داند. در این زمینه، احزاب دموکراتیک و مترقی چپ سیاسی و ملی این خلق ها، اعم از آنکه قبلاً با حزب توده ایران اتحاد سازمانی داشته اند و یا در آینده بخواهند به حزب پیوندند، می توانند، در صورت خواست اکثریت اعضای خود، نام حزب و سازمانی را که دارای اهمیت تاریخی - ملی است، حفظ کنند. برنامه و اساسنامه برای کلیه این سازمان ها واحد، و عبارت خواهد بود از برنامه و اساسنامه حزب توده ایران، که به عنوان عامل عمده پیوند سازمانی، عمل خواهد کرد. طبیعی است که احزاب و سازمان های مذکور، ارگان مرکزی خود را به هر زبانی که لازم بدانند منتشر خواهند کرد؛

س - انتخابی بودن همه ارگان های رهبری حزب، با رأی مخفی، را از جمله اصول رعایت دموکراسی می داند؛

ش - گزارش دهی منظم از سوی ارگان های رهبری به سازمان های مربوط را، وظیفه اساسی این ارگان ها می داند.

• این اصول با هدف تحقق اهداف زیر، به اجراء درمی آیند :

اول، وحدت رهبری حزب، که بالاترین قدرت اجرایی حزب را تشکیل می دهد، و به طور دموکراتیک انتخاب می شود، و آرمان ها و خواست های حزب، اعضاء و سازمان هایش را بیان می کند، به آنها گزارش می دهد و نظارت آنها را قبول دارد؛

دوم، وحدت ایدئولوژیک، سیاسی و سازمانی حزب، که بر اصول دموکراتیک آزادی بیان، و حصول توافق از طریق تبادل نظر متنی است. چنین وحدت حزبی ای، مخالف فعالیت های انشعاب گرانه و فراکسیونبستی است.

۲. تقسیمات سازمانی

تقسیمات سازمانی حزب عبارت است از:

حوزه، سازمان بخش، سازمان شهر، سازمان استان.

در روستاها کمیته های روستایی عمل خواهند کرد.

در صورت لزوم، کمیته مرکزی می تواند تقسیمات سازمانی دیگری را نیز بر این تقسیمات اضافه کند.

الف - حوزه

۱. حوزه، پایه و تشکل اولیه حزب است. حداقل افراد حوزه سه نفر است. حوزه با موافقت کمیته روستایی

در روستاها، و کمیته شهر در شهرها، تشکیل می شود، و دارای مسئول و مسئول مالی خواهد بود.

۲. حوزه باید در فعالیت های حزبی شرکت کند و یک واحد زنده و فعال حزبی را تشکیل بدهد.

۳. حوزه های حزبی بر اساس محل کار افراد، حرفه و شغل و یا محل زندگی آنها تشکیل می شود.

۴. حوزه، حلقه اساسی ارتباط ارگان های رهبری با اعضای حزب، و مجموعه حزب با توده های مردم، به شمار

می رود. از این نظر، حوزه مبلغ مشی سیاسی حزب و عامل بسیج توده ها در مبارزه در راه تحقق هدف های حزب است.

۵. حوزه موظف است با رعایت اصل برتری کیفیت بر کمیت، اعضای جدیدی را به حزب جلب کند، و

فعالیت اعضای حزب را در زمینه پخش نشریات حزبی و جمع آوری کمک مالی سازمان دهد.

۶. مسئول حوزه، موظف است گزارش کارهای حوزه را مرتباً به ارگان های مربوطه تسلیم کند.

ب- سازمان بخش

۱. سازمان بخش، از چندین حوزه حزبی در یک کارخانه، یک مؤسسه و یا یک دهکده، تشکیل می شود.

۲. سازمان بخش، به وسیله کمیته بخش، مرکب از حداقل سه مسئول اداره می شود: دبیر کمیته بخش و

مسئول تشکیلات، مسئول آموزش و تبلیغات، مسئول مالی.

اسناد چهارمین کنگره حزب توده ایران

پ- سازمان محلی (سازمان شهر)

۱. این سازمان از مجموعه چندین سازمان بخش به وجود می آید.
۲. سازمان محلی (سازمان شهر)، توسط کمیته مسئولان، که حد اقل مرکب از دبیر، مسئول آموزشی و تبلیغاتی و مسئول مالی است، اداره می شود.
۳. انتخابات کمیته مسئولان محلی (شهری)، در کنفرانس سالانه سازمان محلی و شهر، صورت می گیرد.
۴. کنفرانس سازمان محلی (شهری)، از نمایندگان کلبه حوزه های تابع تشکیل می شود.
۵. کنفرانس سازمان محلی (شهری)، نمایندگان خود را برای ارگان های بالاتر، سازمان های ایالتی و یا کشوری، تعیین می کند.

ت- سازمان استان

۱. از مجموع چندین سازمان محلی (شهری)، یک سازمان استان به وجود می آید.
۲. سازمان استان، توسط کمیته مسئول استان، رهبری می شود. شمار افراد کمیته استان، بستگی به عرصه های مختلف فعالیت های استان دارد، و حداقل از سه مسئول تشکیلات، آموزشی - تبلیغاتی و مالی تشکیل می شود.
۳. اعضای کمیته استان، در کنفرانس هر دو سال یک بار سازمان استان، مرکب از نمایندگان کنفرانس های تابع، انتخاب می شوند.

۳. کنفرانس ها

- الف - ارگان عالی سازمان های روستا، بخش، شهر و استان، «کنفرانس»، و در فاصله «کنفرانس» ها، «کمیته» است. «کنفرانس»، از نمایندگان واحد سازمانی مربوطه، که طبق معیار مصوب ارگان بالاتر، انتخاب می شوند، تشکیل می گردد.
- ب - «کنفرانس» های روستا، بخش، شهر هر سال یک بار، و «کنفرانس» استان، هر دو سال یک بار برگزار می شوند. در صورتی که کمیته مافوق، یا یک سوم اعضای سازمان، لازم بدانند، «کنفرانس» فوق العاده تشکیل خواهد شد.
- پ - اختیارات و وظایف «کنفرانس» ها عبارتند از: استماع و ارزیابی گزارش کمیته و کمیسیون بازرسی، صدور قرارها و قطعنامه های لازم برای عملکرد آینده سازمان مربوطه، انتخاب اعضای کمیته و کمیسیون بازرسی، و انتخاب نمایندگان برای کنفرانس سازمان بالاتر.

۴. کمیته ها

- الف - «کمیته» هر سازمان حزبی، در فاصله بین دو «کنفرانس»، ارگان عالی آن سازمان است.
- ب - «کمیته» های روستا، بخش، شهر، شهرستان و استان، سازمان های تابع خود را رهبری می کنند، و تصمیمات «کنفرانس» ها، و قطعنامه های پلنوم های کمیته مرکزی، را به موقع اجرا می گذارند.
- پ - پلنوم کمیته های مختلف از بین اعضای کمیته، هیأت اجرایی و مسئول کمیته را انتخاب می کند. هیأت اجرایی، از بین اعضای خود، مسئولین «شعبه» های مختلف را انتخاب خواهد کرد. این «شعبه» ها تحت نظارت مسئول «کمیته» انجام وظیفه می کنند.

۵. کمیسیون های بازرسی

- الف - «کمیسیون» های «بازرسی»، به منظور کمک و همکاری با «کمیته» انتخاب می شوند، و تعداد آنها را «کنفرانس» تعیین می کند. وظایف آنها به شرح زیر است: (۱) نظارت بر اجرای صحیح تصمیمات «کمیته» مربوطه و ارگان های بالاتر، در محیط فعالیت خود؛ (۲) نظارت بر امور مالی «کمیته».
- ب - «کمیسیون بازرسی»، از میان اعضای خود، یک نفر را به عنوان مسئول انتخاب خواهد کرد.

۶. کنگره حزب

- الف - «کنگره» عالی ترین ارگان رهبری حزب توده ایران است، که از نمایندگان منتخب «کنفرانس» های استان و احزاب ملی دارای اتحاد سازمانی با حزب، تشکیل می شود؛

اسناد چهارمین کنگره حزب توده ایران

ب - «کنگره»، گزارش «کمیته مرکزی» و «کمیسیون بازرسی مرکزی» را استماع می کند و به ارزیابی فعالیت آنها می پردازد؛ برنامه و اساسنامه حزب را تصویب می کند، یا در صورت لزوم، آنها را مورد تجدید نظر قرار می دهد. «کنگره» خط مشی حزب را در کلیه شئون فعالیت آن، تعیین می کند؛

پ - «کنگره» حزب، اعضای (اصلی و مشاور) «کمیته مرکزی»، و نیز اعضای «کمیسیون بازرسی مرکزی» را با رأی مخفی انتخاب می کند؛

ت - «کنگره» حزب، هر چهار سال یک بار تشکیل می شود. «کنگره» فوق العاده، از طرف کمیته مرکزی با دوسوم آرا، و با به پیشنهاد حداقل یک سوم اعضای حزب، تشکیل می شود.

۷. کمیته مرکزی

الف - عالی ترین مقام حزب در فاصله دو «کنگره»، «کمیته مرکزی حزب توده ایران» است، که فعالیت سیاسی و کار سازمانی حزب را رهبری می کند. کمیته مرکزی، در تمام موارد، به عنوان نماینده جمعی حزب، عمل می کند و در مورد فعالیت های خود در برابر «کنگره» مسئول است. «پلنوم کمیته مرکزی» باید حداقل یک بار در سال تشکیل شود؛

ب - شمار اعضای اصلی و مشاور کمیته مرکزی را کنگره تعیین می کند. شرط ضرور عضویت در کمیته مرکزی، اعم از اصلی یا مشاور، داشتن حداقل پنج سال سابقه حزبی و فعالیت مستمر در حزب است.

• هرگاه به عللی جای یک یا چند نفر از اعضای کمیته مرکزی حزب خالی بماند، کمیته مرکزی، با اکثریت دوسوم آراء با گزینش افرادی از بین اعضای مشاور کمیته مرکزی، می تواند تعداد خود را تکمیل کند. در موارد فوق العاده و یا در صورتی که ضرورت ایجاب کند، کمیته مرکزی می تواند از بین سایر اعضای حزب نیز، افرادی را به عضویت کمیته مرکزی برگزیند؛

پ - کمیته مرکزی از میان اعضای خود، «هیأت سیاسی کمیته مرکزی» را انتخاب می کند. هیأت سیاسی، مسئولین شعب «تشکیلات»، «آموزش»، «مالی» و در صورت نیاز، دیگر شعب را از بین اعضای خود تعیین می کند. مسئولان، اعضای شعب را برای تصویب به هیأت سیاسی پیشنهاد خواهند کرد. هیأت سیاسی، در فاصله دو پلنوم کمیته مرکزی، فعالیت حزب را هدایت می کند؛

ت - کمیته مرکزی از بین اعضای هیأت سیاسی، هیأت دبیران، مرکب از دبیر اول و حداقل دو دبیر دیگر، را انتخاب می کند. یکی از دبیران مسئولیت امور تشکیلاتی حزب و دیگری مسئولیت اداره نشریه ارگان مرکزی حزب را به عهده خواهد داشت.

دبیر اول، بر جریان امور اجرایی به منظور هماهنگی ساختن آنها، نظارت عالیه دارد و دبیرخانه کمیته مرکزی را اداره می کند.

هیأت دبیران، وسایل اجرای تصمیم های ارگان های عالی (کمیته مرکزی و هیأت سیاسی) و شرایط اجرای صحیح آنها، را فراهم می کند. هیأت دبیران در برابر هیأت سیاسی مسئولیت دارد.

۸. کمیسیون بازرسی مرکزی

الف - «کمیسیون بازرسی مرکزی» به منظور کمک و همکاری با کمیته مرکزی، نظارت در اجرای صحیح و بی خدشه تصمیم های آن، نظارت بر امور مالی و نیز رسیدگی به شکایات رسیده، از کمیته های استان، تشکیل می شود؛

ب - کمیسیون بازرسی مرکزی از میان اعضای خود یک نفر را به عنوان مسئول کمیسیون تعیین می کند؛

پ - عضو کمیسیون بازرسی حق ندارد عضو دیگر ارگان های انتخابی حزبی باشد؛

۹. امور مالی

الف - درآمد حزب عبارت است از: حق عضویت، عواید حاصل از فروش نشریات و کمک های مادی اعضای حزب و توده های مردم؛

ب - گزارش مرتب درآمدها و هزینه های حزب باید در اختیار کمیته مرکزی قرار گیرد؛

پ - تعیین میزان حق عضویت از اختیارات کمیته مرکزی است؛

اسناد چهارمین کنگره حزب توده ایران

۱۰. سازمان جوانان توده ایران

الف - «سازمان جوانان توده ایران»، سازمان جوانان انقلابی، مترقی، دمکراتیک و میهن دوست است، که بر اساس برنامه و مشی حزب توده ایران فعالیت می کند. سازمان جوانان توده ایران یار و یاور فعال، و نیروی ذخیره حزب توده ایران است؛

ب - ارگان های رهبری سازمان جوانان توده ایران، زیر رهبری ارگان های مربوطه حزب توده ایران، فعالیت می کنند.

۱۱. سازمان های توده ای

الف - اعضای حزب در محل سکونت و کار باید در ارتباط تنگاتنگ با سازمان های توده ای - اتحادیه های کارگری، سندیکاها، سازمان های زنان، جمعیت ها، و باشگاه های فرهنگی، ورزشی، هنری، شرکت های تعاونی و... باشند و عضویت آنها را بپذیرند.

اعضای حزب، در این سازمان ها، در نبرد برای دستیابی به دمکراسی و نیل به مقاصد که در برابر سازمان های توده ای قرار دارد، باید به عنوان نمونه برای دیگران عمل کنند، و فعالانه در همه امور شرکت جویند.

• • •

مقررات کار مخفی

در شرایط کار مخفی، و بر اثر ضرورت های آن، در اجرای مقررات و موازین مندرج در این اساسنامه، و در برخی از عرصه های فعالیت حزبی مانند - شیوه های فعالیت و ساختار تشکیلاتی حزب، پذیرش عضو، حقوق اعضا، شیوه های رسیدگی و مجازات حزبی، اختیارات ارگان ها و نحوه فراخواندن آنها (از جمله برگزاری پلنوم، کنفرانس یا کنگره)، انتخاب و انتصاب و نحوه فعالیت ارگان ها و اعضا، و نیز شکل و شیوه فعالیت سازمان جوانان و جز آن، در راستای تحکیم مرکزیت، تقویت انضباط و حفظ سریت حزبی - باید تغییراتی داده شود.

هیأت سیاسی موظف است، مقررات ویژه دوران کار مخفی را براساس تجربه های گردآمده تنظیم کند و برای تصویب به پلنوم کمیته مرکزی، ارائه دهد.

• • •